FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT CARL OTTO LENZ
fremsat den 23. oktober 1986 *

Høje Domstol.

A — 1. I den sag, jeg skal tage stilling til i dag, er spørgsmålet, om sagsøgeren, der siden 1966 har været i De europæiske Fællesskabers tjeneste, og som allerede er Domstolen bekendt fra sagerne 255 og 256/83, kun kan gøre krav på invalidepension i henhold til tjenestemandsvedtægtens artikel 78, stk. 3, eller om han vil kunne pensioneres i henhold til stk. 2.

2. Denne regel i EF's tjenestemandsret lyder som bekendt således:

»I henhold til de i artiklerne 13-16 i bilag VIII fastsatte betingelser er den tjenestemand, der er ramt af vedvarende invaliditet, som anses for fuldstændig, og medfører, at den pågældende er ude af stand til at gøre tjeneste i en stilling i hans stillingsgruppe, berettiget til invalidepension.

Når invaliditeten skyldes en ulykke under udøvelsen eller i forbindelse med udøvelsen af tjenesten, erhvervssygdom eller en opofrende handling i offentlig interesse eller, at tjenestemanden har sat sit liv på spil for at redde menneskeliv, udgør invalidepensionen 70% af tjenestemandens grundløn.

Når invaliditeten har andre årsager, svarer invalidepensionen til den alderspension, som tjenestemanden ville være berettiget til ved det fyldte 65. år, hvis han var forblevet i tjenesten indtil denne alder.

...

Såfremt invaliditeten er fremkaldt med forsæt af tjenestemanden, kan ansættelsesmyndigheden bestemme, at den pågældende kun får alderspension.«

3. I betragtning af det, der er fastslået i dommen i de tidligere nævnte sager samt i mit forslag til afgørelse af disse sager, kan jeg nøjes med nogle korte bemærkninger om sagens forhistorie.

4. De ved, at der i tiden fra september 1981 til januar 1983 blev gennemført en disciplinærsag mod sagsøgeren. I forbindelse hermed fastslog disciplinærrådet i december 1982, at sagsøgeren havde tilsidesat sine tjenstlige pligter, idet han aktivt tog del i videregivelse mod vederlag af ikke-fortrolige dokumenter til tredjemand, idet han i ansøgningen om tilladelse til at udøve en bibeskæftigelse gav forkerte oplysninger om dennes omfang og indtægterne herved, og idet han undlod at ansøge om tilladelse til at udøve bibeskæftigelse i årene 1977-1982. På grundlag af det således fastslåede og i overensstemmelse med disciplinærrådets forslag ikendte ansættelsesmyndigheden den 3. januar 1983 sagsøgeren en disciplinærstraf i form af degradation fra lønklasse A 5 til lønklasse A 6.

5. Som De ligeledes ved, fik sagsøgeren ikke medhold, da han anfægtede denne afgørelse under de nævnte sager. Ved dommen af 11. juli 1985 frifandtes Kommissionen, både med hensyn til påstanden om annullation af afgørelsen i disciplinærsagen og

* Oversat fra tysk.

med hensyn til påstanden om, at Kommissionen var erstatningsansvarlig for en tjenstlig fejl, som den angiveligt havde begået ved gennemførelsen af disciplinærsagen, og som havde ført til sagsøgerens sygdom og invaliditet.

6. Hvad sagsøgerens sygdom angår — og hermed kommer jeg til nærværende sags egentlige genstand — har den åbenbart siden december 1981 ført til, at sagsøgeren gentagne gange har været fraværende fra tjenesten, og til, at sagsøgerens sag i marts 1983 blev forelagt invaliditetsudvalget. Det blev udtrykkeligt pålagt udvalget at udtale sig om, hvorvidt en eventuel invaliditet kunne føres tilbage til en erhvervssygdom, og udvalget blev også af sagsøgeren anmodet om at fastslå, om der var en årsagsforbindelse mellem disciplinærsagen og disciplinærstraffen på den ene side og sagsøgerens helbredstilstand på den anden.

7. Efter en undersøgelse af sagsøgeren udtalte invaliditetsudvalget den 7. maj 1983, at sagsøgeren var blevet ramt af vedvarende invaliditet, som ansås for fuldstændig, og tilføjede — med hensyn til invaliditetens oprindelse — at »invaliditeten viste sig i forbindelse med bestemte begivenheder, der indtraf under tjenesten«. På grundlag heraf blev sagsøgeren ved afgørelse truffet den 27. juni 1983 pensioneret med virkning fra den 1. juli 1983 og tilkendt invalidepension i medfør af vedtægtens artikel 78, stk. 3. I en følgeskrivelse af samme dag hed det, at man havde anvendt den nævnte bestemmelse, fordi den af invaliditetsudvalget anvendte formulering — som jeg netop har gengivet — »ikke stemmer overens med nogle af de tilfælde, der er omtalt i artiklens stk. 2«.

8. Denne konklusion anser sagsøgeren ikke for korrekt, og han indgav derfor den 13. juli 1983 klage over den nævnte afgørelse. I klagen anførte han, at den af invaliditetsudvalget anvendte formulering henviste til den disciplinærsag, der var gennemført mod ham. Herefter stod det fast — og definitivt — at hans invaliditet kunne føres tilbage til en erhvervssygdom, og at vedtægtens artikel 78, stk. 2, derfor fandt anvendelse.

9. For at underbygge sit standpunkt skrev sagsøgeren den 19. juli 1983 også til den læge, som han havde udpeget til invaliditetsudvalget. I brevet spurgte han, om udvalget var i stand til at fastslå, om der var en årsagsforbindelse mellem disciplinærsagen og sagsøgerens helbredstilstand, som havde ført til invaliditeten, og rejste spørgsmålet, om det udtryk, der var anvendt i udvalgets udtalelse »bestemte begivenheder, der indtraf under tjenesten«, refererede til disciplinærsagen. Sagsøgeren fik i september 1983 det svar, at udvalget enstemmigt havde anset disciplinærsagen for at være årsag til sagsøgerens svære depression, som havde ført til invaliditeten, og at der altså var en direkte forbindelse mellem disse begivenheder og forværringen af sagsøgerens helbredstilstand. Desuden hed det i svaret, at lægerne i udvalget af denne grund havde »betragtet Deres sygdom som en lidelse, der er opstået i forbindelse med tjenesten«.

10. Sagsøgerens klage gav som bekendt ikke resultat. Det blev udtrykkeligt gjort klart i en afgørelse af 20. december 1983 (altså efter, at firemånedersfristen i vedtægtens artikel 90 var udløbet), at der ifølge artikel 3 i ordningen om dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme hos tjene-

stemænd ved De europæiske Fællesskaber kun kan være tale om en erhvervssygdom, når det godtgøres, at den er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Fællesskaberne. Denne konklusion er invaliditetsudvalget ikke nået til, hed det i afgørelsen. Selv om man på den anden side efter udvalgets udtalelser måtte gå ud fra, at sagsøgerens sygdom ville kunne føres tilbage til en korrekt disciplinærsag, der — ligesom den ikendte disciplinærstraf — var udløst af sagsøgerens forkerte og retsstridige adfærd, kunne dette ikke retfærdiggøre den antagelse, at sagsøgeren var blevet offer for en erhvervssygdom.

11. Herefter blev der anlagt retssag, hvorunder sagsøgeren nedlagde følgende påstande:

1) Afgørelsen af 27. juni 1983 samt følgeskrivelsen af samme dato annulleres, for så vidt som disse afviser at anerkende sagsøgerens sygdom som en erhvervssygdom.

2) I det omfang, det er nødvendigt, annulleres den udtrykkelige afvisning ved skrivelse af 20. december 1983 af sagsøgerens klage.

3) Det konkluderes, at sygdommen, som har ført til sagsøgerens vedvarende og fuldstændige invaliditet, er en erhvervssygdom.

4) Sagsøgte tilpligtes at tilkende sagsøgeren pension i henhold til vedtægtens artikel 78, stk. 2.

B — 12. Disse påstande og de argumenter, der er anført til støtte herfor — som Kommissionen som bekendt ikke anser for overbevisende — giver anledning til følgende bedømmelse:

I — Formaliteten

13. Spørgsmålet om sagens antagelse til realitetsbehandling, som ikke har givet anledning til bemærkninger under den skriftlige forhandling, må behandles først, fordi der ved slutningen af den mundtlige forhandling blev rejst det spørgsmål, hvad sagsøgeren yderligere ville opnå ved en anvendelse af artikel 78, stk. 2, fremfor stk. 3. Vi har fra Kommissionen erfaret, at der i det foreliggende tilfælde ikke er nogen forskel mellem ydelserne efter de to stykker, fordi sagsøgeren — på grund af sin anciennitet — også efter artikel 78, stk. 3, får en pension på 70% af grundlønnen. Det betyder, at der formodentlig ikke er nogen anledning til at afgøre spørgsmålet om, hvilket af de to stykker der skal anvendes i sagsøgerens tilfælde.

14. Efter at Kommissionen havde fremsat denne udtalelse, opstod der imidlertid også det spørgsmål, om sagsøgeren overhovedet har *interesse* i at gennemføre nærværende sag. Dette spørgsmål blev udtrykkeligt stillet sagsøgeren, og han mente — som De ved — at kunne besvare det bekræftende. I den forbindelse gjorde han gældende, at han også var dækket mod risikoen for erhvervssygdom i medfør af vedtægtens artikel 73. Ifølge artikel 73 kan der ved vedvarende, fuldstændig invaliditet være tale om at udbetale et engangsbeløb, der er lig med den årlige grundløn multipliceret med otte samt at dække udgifterne til lægebehandling og lignende med 100%. Da begrebet »erhvervssygdom« i artikel 73 har samme betydning som i artikel 78, må det efter sagsøgerens opfattelse anerkendes, at han har interesse i en afgørelse af de stridsspørgsmål, der er rejst under den foreliggende sag (nemlig om hans invaliditet kan føres tilbage til en erhvervssygdom), for at han — og også Kommissionen — derefter kan træffe afgørelse om den videre forfølgning af kravene i henhold til vedtægtens artikel 73 (med hensyn til hvilke han faktisk — som det fremgår af skrivelsen af 27. juni 1983 — allerede har indgivet ansøgning).

15. Hvis man her anser strenge kriterier for berettigede, kunne man vel med rimelighed

sige, at en sådan søgsmålsinteresse ikke er begrundet. I det mindste må det ikke overses, at sagen her udelukkende vedrører vedtægtens artikel 78, og det må også tages i betragtning, at det i artikel 25 i ordningen om dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme hos tjenestemænd ved De europæiske Fællesskaber hedder: »Det forhold, at der i medfør af vedtægtens artikel 73 og denne ordning er anerkendt en vedvarende, total eller delvis invaliditet, foregriber på ingen måde anvendelsen af vedtægtens artikel 78, eller omvendt.«

16. På den anden side må det erkendes, at de lægelige udtalelser i sagen (at sagsøgerens sygdom kan henføres til disciplinærsagen) ikke er omtvistet, og at det afgørende spørgsmål snarere er, om ansættelsesmyndigheden i sådanne tilfælde også kan foretage en retlig vurdering, og om denne er foretaget korrekt, for så vidt som der ikke sås at være en tilstrækkelig snæver forbindelse med tjenesten, fordi sygdommen var opstået som følge af en korrekt disciplinærsag på grund af sagsøgerens pligtstridige adfærd. Det må også indrømmes, at svaret herpå kan være af betydning for det andet spørgsmål, der ligger sagsøgeren på sinde, fordi tjenestemandsvedtægtens artikler 73 og 78 faktisk anvender det samme begreb »erhvervssygdom«. Dette blev åbenbart gjort gældende rettidigt i henhold til artikel 17 i den nævnte ordning og er endnu ikke endeligt afgjort.

17. Herefter kan det vel af procesøkonomiske hensyn anses for forsvarligt at anerkende, at sagsøgeren har en rimelig interesse i at få afklaret væsentlige stridsspørgsmål i sagen. I hvert fald har jeg ikke lyst til at foreslå, at sagen afvises på grund af manglende retlig interesse, men vil højst bede Domstolen overveje kun at foretage en sådan vurdering, for så vidt angår den fjerde påstand (at sagsøgte tilpligtes at betale sagsøgeren den i artikel 78, stk. 2, nævnte pension).

II — Realiteten

18. *1.* I forgrunden står sagsøgerens tese — som er genstand for den *første søgsmålsgrund* — om at invaliditetsudvalget har anerkendt, at sagsøgeren er ramt af en erhvervssygdom. Afgørelsen af 27. juni 1983 støttes på den anden side — som begrundelsen viser — alene på invaliditetsudvalgets konklusioner. Når den alligevel udelukker en anvendelse af vedtægtens artikel 78, stk. 2 (som behandler invaliditet, der skyldes en erhvervssygdom) må det ifølge sagsøgeren indvendes, at der savnes en begrundelse herfor.

19. Lad mig straks sige, at jeg ikke kan tilslutte mig denne opfattelse.

20. a) Det er vigtigt, at det i artikel 78, stk. 2, hedder: »Når invaliditeten skyldes... erhvervssygdom...« (»lorsque l'invalidité résulte... d'une maladie professionnelle...«). Det spørgsmål, som invaliditetsudvalget skulle besvare ifølge den formular, det skulle udfylde, er affattet i overensstemmelse hermed. Det blev imidlertid — som allerede nævnt — ikke (som man kunne have forestillet sig) besvaret blot med et »ja«, men med ordene »invaliditeten viste sig i forbindelse med bestemte begivenheder, der indtraf under tjenesten.« Det kan kun betyde, at invaliditetsudvalget netop ikke ville fastslå noget sådant, som er omhandlet

i vedtægtens artikel 78, stk. 2, men højst har givet udtryk for, at der er en vis forbindelse mellem sagsøgerens invaliditet og tjenesten.

21. Denne konklusion kommer man heller ikke uden om, når man tager som udgangspunkt, at der i vedtægtens artikler 73 og 78 anvendes samme begreb »erhvervssygdom«, og herefter ser på den definition af begrebet erhvervssygdom, der findes i artikel 3 i ordningen om dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme hos tjenestemænd ved De europæiske Fællesskaber. Heri anvendes der nemlig også en formulering, der klart afviger fra invaliditetsudvalgets, når der tales om, at en sygdom, som er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Fællesskaberne, anses for en erhvervssygdom. Hvad på den anden side angår den udtalelse, sagsøgerens læge har fremsat den 6. september 1983, og som sagsøgeren også har henvist til, er det vigtigste heri vel den konstatering, at disciplinærsagen har været årsag til sagsøgerens svære depression og hans invaliditet (hvilket er ensbetydende med, at den sættes i forbindelse med et bestemt tjenstligt område). For så vidt som der herudover er tale om, at lægerne i udvalget har »betragtet Deres sygdom som en lidelse, der er opstået i forbindelse med tjenesten«, er det betegnende, at heller ikke denne formulering anvendes i vedtægtens artikel 78, stk. 2. Skulle lægen imidlertid have haft til hensigt hermed at gøre opmærksom på en invaliditet, der skyldes en erhvervssygdom, måtte man sige, at vi i første række må holde os til den formulering, invaliditetsudvalget selv har valgt, og ikke kan lægge en rent ensidig fortolkning fra *ét* medlem af udvalget til grund.

22. Sagsøgerens opfattelse, hvorefter invaliditetsudvalget var nået til den konklusion, at en erhvervssygdom havde ført til hans invaliditet, kan altså ikke anses for rigtig.

23. b) Med hensyn til det af sagsøgeren anførte om *manglende begrundelse* må desuden for det første bemærkes, at henvisningen, i begrundelsen for afgørelsen af 27. juni 1983, til invaliditetsudvalgets konklusioner vel må forstås således, at der hermed kun menes den konklusion, at der foreligger vedvarende og fuldstændig invaliditet. Man kunne således sige, at der i selve afgørelsen slet ikke er givet nogen begrundelse for at anvende vedtægtens artikel 78, stk. 3. Alligevel ville der ikke være tale om en manglende begrundelse, der var relevant, for ifølge retspraksis (jfr. dom i sag 69/83 [1], er alle omstændigheder og især også henvisninger i andre dokumenter af betydning for begrundelsen. Set på den måde er det af betydning, at det i følgeskrivelsen af 27. juni 1983 erklæres, at den af invaliditetsudvalget anvendte formulering ikke passer på de tilfælde, artikel 78, stk. 2, omhandler; derfor kan denne regel ikke anvendes på sagsøgeren. Efter min opfattelse er de krav, der stilles til begrundelsen for en afgørelse hermed — om end kun summarisk — opfyldt.

24. Hvis man imidlertid — trods begrundelsens ordlyd — måtte forstå henvisningen til invaliditetsudvalgets konklusioner i en vid betydning, altså således at den også omfattede den nævnte indledningsvis anførte vending — måtte der for det andet holdes fast ved, at der hermed netop ikke blev givet udtryk for, at sagsøgeren led af en erhvervssygdom, men kun, at hans invaliditet kunne føres tilbage til disciplinærsagen. Ved denne

1 — Dom af 21. juni 1984 i sag 69/83, Charles Lux mod Revisionsretten for De europæiske Fællesskaber, Sml. s. 2447.

udlægning var der uden tvivl ingen anledning til i selve afgørelsen eller en følgeskrivelse dertil at give en begrundelse for, at ansættelsesmyndigheden havde fjernet sig fra det resultat, som invaliditetsudvalget var kommet til.

25. c) Den første søgsmålsgrund indeholder således intet til støtte for sagsøgerens påstand.

26. 2. I den *anden søgsmålsgrund* har sagsøgeren navnlig givet udtryk for den opfattelse, at det kun tilkommer invaliditetsudvalget at fastslå, om en sygdom har sin oprindelse i arbejdet, med invaliditet til følge. Desuden mente han, at ansættelsesmyndigheden skulle have respekteret det hverv, den for så vidt havde givet invaliditetsudvalget, og at den derfor ikke kunne bestride rigtigheden af de konklusioner, invaliditetsudvalget var nået til vedrørende oprindelsen til sagsøgerens sygdom.

27. Heller ikke i denne sammenhæng kan jeg faktisk se nogen grund til at kritisere Kommissionens holdning.

28. a) Hvad først angår det grundlæggende spørgsmål, om det udelukkende tilkommer invaliditetsudvalget, altså læger, at drage de nødvendige konklusioner i henhold til vedtægtens artikel 78, stk. 2, eller om der også kræves juridiske vurderinger fra administrationens side vedrørende begrebet »erhvervssygdom«, må der efter min overbevisning svares ja til det sidste. Også selv om man må anerkende, at der her er mange muligheder for rent medicinske konstateringer (f. eks. med hensyn til spørgsmålene, om der foreligger en sygdom, om der er tale om invaliditet, og om der kan findes en årsagssammenhæng mellem de to ting), er det dog lige så sikkert, at der også opstår retlige spørgsmål (f. eks. vedrørende fortolkningen af vedtægten) og navnlig om, hvorvidt en konstateret sygdom står i tilstrækkelig snæver forbindelse med udøvelsen af erhvervsmæssige funktioner. For at indse dette er det tilstrækkeligt at kaste et blik på andre elementer i artikel 78, stk. 2 (hvorefter det er af betydning, om invaliditeten skyldes en opofrende handling i offentlig interesse, eller at tjenestemanden har sat sit liv på spil for at redde menneskeliv). Her er der bestemt ikke tale om rent medicinske spørgsmål, men det er også på sin plads at foretage en juridisk vurdering med henblik på en nøjagtig grænsedragning (som f. eks. det tilfælde, der er behandlet i sag 342/82 [2], tydeliggør). På den anden side kan der henvises til dommen i sag 257/81 [3]. Det er her betegnende, at invaliditetsudvalgets opgave — snævert — afgrænses således, at det skal fastslå *årsagen* til invaliditeten, hvilket i dommens slutning præciseres derhen, at udvalget skal fastslå, »hvorvidt sagsøgerens patologiske tilstand har en tilstrækkelig *direkte* sammenhæng med en *speciel og typisk risiko*, der følger af *de opgaver*, som sagsøgeren *har udført*«. Det er også betegnende, at Domstolen udtaler, at det måtte påhvile administrationen at undersøge og *afgøre*, om sagsøgerens invaliditet skyldes en erhvervssygdom, en formulering, man ikke ville have anvendt, hvis administrationens vurdering ikke havde været afgørende i denne sammenhæng.

29. Omvendt kan der ikke udledes noget, der strider imod denne opfattelse, af artikel 13 i vedtægtens bilag VIII, som sagsøgeren har henvist til. Når det dér hedder: »Såfremt

2 — Dom af 24. november 1983 i sag 342/82, Hartog Cohen mod Kommissionen for De europæiske Fælleskaber, Sml. s. 3829.

3 — Dom af 12. januar 1983 i sag 257/81, K. mod Rådet for De europæiske Fællesskaber, Sml. s. 1 og s. 7 ff.

invaliditetsudvalget anerkender, at en tjenestemand, der endnu ikke er fyldt 65 år i det tidsrum, hvor han erhverver pensionsrettigheder, er blevet varigt og total invalid...«, kan heraf kun sluttes, at det tilkommer invaliditetsudvalget at fastslå invaliditeten, men ikke tillige, at udvalget skal træffe en afgørelse om, hvorvidt årsagen hertil må anses for at være en erhvervssygdom, når der kun er en vis forbindelse til tjenesten, men ikke til de typiske risici i forbindelse med tjenesten.

30. b) Herefter er det også klart, at den opgave, der er pålagt invaliditetsudvalget i den skildrede summariske form (at fastslå, om invaliditeten kan føres tilbage til en erhvervssygdom) naturligvis ikke kan betyde, at administrationen selv for så vidt ikke skal træffe nogen yderligere afgørelse. Det er ligeledes sikkert — det fremgår allerede klart af det vedrørende den første søgsmålsgrund anførte — at Kommissionens konklusion vedrørende kvalifikationen af sagsøgerens sygdom som en erhvervssygdom ifølge den formulering, der er valgt af invaliditetsudvalget, og som er anført i indledningen, ikke kan anses for en utilladelig *bestriden* af det, udvalget har fastslået.

31. c) Hvad endelig angår det spørgsmål, der stadig skal drøftes i denne sammenhæng, og som ikke er blevet drøftet i forbindelse med den anden søgsmålsgrund, nemlig om Kommissionen i det foreliggende tilfælde med rette har fastslået, at sagsøgerens invaliditet ikke skyldtes en erhvervssygdom, må der endnu en gang erindres om, at invaliditetsudvalget — hvilket rent medicinsk er uangribeligt — er gået ud fra, at sagsøgerens sygdom i væsentligt omfang må føres tilbage til den *disciplinærsag*, der er gennemført mod ham, og hvorom det i øvrigt ifølge Domstolens dom i sagerne 255 og 256/83 (hvori det også blev gjort gældende, at sagen var blevet behandlet for langsomt) står fast, at der hverken er noget at indvende mod gennemførelsen eller mod resultatet.

32. Idet jeg går ud herfra og mod sagsøgerens opfattelse, idet han anser en vid fortolkning af begrebet »erhvervssygdom« for rigtig (han mener, at en erhvervssygdom er en sygdom, som har vist sig under udøvelsen af eller i anledning af udøvelsen af tjenstlige funktioner), vil jeg umiddelbart antage, at der i virkeligheden ikke er noget at udsætte på Kommissionens vurdering.

33. Et første holdepunkt herfor kan udledes af artikel 3 i ordningen om dækning af risikoen for ulykker og erhvervssygdomme, hvorefter erhvervssygdomme netop ikke defineres som antaget af sagsøgeren, hvorimod det er af betydning, om en sygdom »er opstået under eller i forbindelse med tjenesten ved Fællesskaberne«. Endnu tydeligere er den formulering, som allerede er citeret fra dommen i sag 257/81, hvorefter det kommer an på, om den patologiske tilstand har en tilstrækkelig *direkte sammenhæng* med en *speciel og typisk risiko*, der følger af *de opgaver* som sagsøgeren har *udført*. Imidlertid må det i det foreliggende tilfælde erkendes, at årsagen til sagsøgerens sygdom ikke lå i udførelsen af de funktioner, der var overdraget ham; sygdommen kunne ikke føres tilbage til særlige risici, der var forbundet med hans tjenstlige opgaver, men i sidste instans til hans ukorrekte adfærd i og uden for tjenesten, som jo førte til den nævnte disciplinærsag. Alligevel at tale om en sygdom opstået under tjenesten, blot fordi der er blevet draget tjenstlige konsekvenser af en adfærd, der i grunden er *tjenesten* fremmed, ville sikkert være ensbetydende med at gå ind for en utilladelig begrebsforvirring. Der kan også vanskeligt udledes noget til støtte

herfor af artikel 78 som helhed (der — efter sagsøgerens opfattelse — må anses for at hvile i sig selv, og hvorefter — som sidste stykke viser — kun den *forsætlige* fremkaldelse af invaliditeten kan føre til, at der udbetales en mindre pension). Denne betragtning synes faktisk ikke indlysende; tværtimod må det antages, at når der foreligger en anden, dadelværdig adfærd, som har ført til en disciplinærsag og i sidste instans til invaliditet, kan der absolut ved bedømmelsen af det spørgsmål, der er væsentligt i henhold til artikel 78, stk. 2, tages hensyn til, om invaliditeten udspringer af tjenesten eller ej. Herefter kan man ikke tale om en afvigelse fra ordningen i vedtægtens artikel 78.

34. d) Det må følgelig fastholdes, at heller ikke alle de argumenter, der er anført i forbindelse med den anden søgsmålsgrund, kan medføre, at sagsøgerens påstande tages til følge. Herefter står det ligeledes fast, at der ikke er nogen anledning til at afhøre lægerne i invaliditetsudvalget som vidner, som sagsøgeren har forlangt.

35. *3.* I en *tredje søgsmålsgrund* har sagsøgeren endvidere klaget over, at den afgørelse, der blev truffet i anledning af hans klage, indeholder en anden begrundelse end afgørelsen af 27. juni 1983. Det anser han for utilladeligt, da hans klage blev afvist og den anfægtede afgørelse stadfæstet. Efter hans opfattelse må afgørelsen derfor bedømmes på grundlag af den oprindelige begrundelse (altså under hensyntagen til henvisningen til invaliditetsudvalgets konklusioner, hvorefter der forelå en erhvervssygdom).

36. a) Hertil må først bemærkes, at sagsøgeren har givet en forkert fremstilling af begrundelsen for afgørelsen af 27. juni 1983. Som jeg allerede har påvist, har henvisningen til invaliditetsudvalgets konklusioner vel kun betydning, for så vidt angår konstateringen af invaliditeten. En begrundelse for anvendelsen af vedtægtens artikel 78, stk. 3, findes derimod kun i følgeskrivelsen til afgørelsen af samme dato. Efter denne begrundelse i følgeskrivelsen er det klart, at vedtægtens artikel 78, stk. 2, ikke blev anvendt, fordi der i betragtning af den af invaliditetsudvalget valgte formulering, som er anført i indledningen, ikke kan siges at foreligge en erhvervssygdom. I betragtning heraf indeholder afgørelsen af klagen imidlertid i virkeligheden ingen ny og anden begrundelse, men — som Kommissionen har ment — alene en tydeliggørelse af den begrundelse, der er indeholdt i følgeskrivelsen. Dette kan man sige, fordi man kan se, at der bag den af invaliditetsudvalget valgte formulering ligger den konstatering — som er sagsøgeren bekendt — at hans sygdom kan føres tilbage til disciplinærsagen. Afgørelsen af klagen præciserer faktisk kun, at disciplinærsagen er udløst af en adfærd, der kan bebrejdes sagsøgeren, og at der under sådanne forhold ikke kan være tale om en sygdom, der skyldes risici i forbindelse med tjenesten.

37. b) Det står derfor fast, at begrundelsen for afgørelsen af klagen ikke med rette kan lades ude af betragtning som utilladelig. Hertil kommer, at sagsøgerens standpunkt, hvorefter begrundelsen for en afgørelse ikke bør ændres i afgørelsen af en klage, i princippet ikke er rigtigt.

38. Der kan ikke af den af sagsøgeren anførte praksis udledes noget, der støtter hans opfattelse, fordi denne praksis i virkeligheden ikke behandler det problem, der er af

interesse her. Det fastholdes på den ene side — således i sagerne 121/76 [4] og 75/77 [5] — at begrundelsen for en stiltiende afvisning af en klage falder sammen med begrundelsen for den anfægtede afgørelse. På den anden side hed det i retspraksis — således i sagerne 33 og 75/79 [6] — at en udtrykkelig afvisning, der meddeles, efter at firemånedersfristen i artikel 90, stk. 2, er udløbet, kun bekræfter den stiltiende afgørelse, som allerede foreligger på dette tidspunkt. Der er også meget tydelige holdepunkter for, at Kommissionens standpunkt er rigtigt, i reglerne om klageadgangen i vedtægten. Det klare formål med dem er at muliggøre en grundig diskussion med administrationen, før det kommer til en retssag. Denne diskussion kan føre til en ændring af den kritiserede afgørelse; sker det ikke, har en udførlig begrundelse for afgørelsen af klagen muligvis til følge, at klageren afholder sig fra at føre sag. Derfor er det også udtrykkeligt fastsat i vedtægtens artikel 90, at afgørelsen af klagen skal begrundes. Dette kan imidlertid kun forstås i en vid betydning, for hvis sagsøgerens standpunkt var rigtigt (at der i afgørelsen af klagen ikke må gives nogen begrundelse, der går ud over den oprindelige begrundelse for afgørelsen), ville artikel 90, stk. 2, andet afsnit, være uden betydning i tilfælde, hvor der slet ikke gives nogen begrundelse for den anfægtede afgørelse (således at der her trods gennemførelsen af en klagesag kun kunne ske en ophævelse af den anfægtede afgørelse på grund af manglende begrundelse). Desuden kan der også henvises til den omstændighed, at artikel 91, stk. 3, foreskriver en ny klagefrist, når der på en stiltiende afvisning følger en udtrykkelig afvisning af en klage. Dette forudsætter direkte — som Kommissionen med rette har understreget — at dens standpunkt er rigtigt, men er i virkeligheden en ny overvejelsesfrist (som sådan må klagefristen betragtes), som kun er berettiget, når afgørelsen af klagen godt må indeholde elementer, som ikke findes i den oprindelige afgørelse.

39. c) Der kan således heller ikke af den tredje søgsmålsgrund udledes noget, der støtter sagsøgerens påstand.

40. *4.* Endelig gøres i den *fjerde søgsmålsgrund* gældende, at Kommissionen har gjort sig skyldig i magtfordrejning. Det begrundes med, at Kommissionens afgørelse af invaliditetsspørgsmålet er ensbetydende med en ny sanktion over for sagsøgeren på grund af den adfærd, som førte til disciplinærsagen, idet Kommissionen ikke har anerkendt, at hans sygdom var opstået i forbindelse med tjenesten, og ikke har tilsluttet sig den retmæssige kvalifikation af sygdommen som erhvervssygdom, som invaliditetsudvalget havde foretaget.

41. På baggrund af det allerede anførte synes det uden videre klart, at der heller ikke kan gives sagsøgeren medhold heri.

42. Jeg må endnu en gang minde om, at invaliditetsudvalget faktisk ikke har betegnet sagsøgerens sygdom som erhvervssygdom, men ved at vælge en særlig formulering har gjort det klart, at spørgsmålet skulle stå åbent, så administrationen kunne tage stilling til det. Det kan altså ikke bebrejdes ad-

4 — Dom af 27. oktober 1977 i sag 121/76, Alessandro Moli mod Kommissionen, Sml. s. 1971.

5 — Dom af 13. april 1978 i sag 75/77, Emma Mollet mod Kommissionen, Sml. s. 897.

6 — Dom af 28. maj 1980 i de forenede sager 33 og 75/79, Richard Kuhner mod Kommissionen, Sml. s. 1677.

ministrationen, at den har afveget fra invaliditetsudvalgets bedømmelse; tværtimod har den foretaget en selvstændig vurdering af dette punkt.

43. Man kan heller ikke tale om en ny sanktion i anledning af den forseelse, der med rette er bebrejdet sagsøgeren. Kommissionen har blot taget stilling til de faktiske omstændigheder (invaliditet som følge af en disciplinærsag) inden for rammerne af reglerne om invaliditet, og den er herved — som påvist — med rette nået til den opfattelse, at under sådanne omstændigheder foreligger der ikke en invaliditet, der skyldes erhvervsudøvelsen, men invaliditet af andre årsager, jfr. vedtægtens artikel 78, stk. 3.

44. Herefter kan man bestemt ikke tale om magtfordrejning.

C — 45. Da det således står fast, at ingen af søgsmålsgrundene kan lægges til grund, og Kommissionen altså med rette har nægtet at anerkende, at sagsøgerens sygdom er en erhvervssygdom, må sagsøgte frifindes i det hele, og der må træffes afgørelse om sagens omkostninger i henhold til procesreglementets artikel 70.